

Az EU belga elnökségéről

Ez év július elsején Belgium immár tizenkettedik alkalommal vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét (beleértve a korábbi integrációs szervezetek – Európai Gazdasági Közösség és Európai Közösség – hasonló tanácsi formációit is). A soros elnökség a tagállamok számára nagy lehetőséget, és egyben komoly megoldandó feladatot is jelent, ugyanis e féléves időszakban az adott tagállamra hárul az EU politikai vezetése és napi jogalkotó munkájának irányítása. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a Lisszaboni Szerződés – mely létrehozta az Európai Tanács állandó elnökének intézményét, illetve megteremtette a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő pozícióját – részben csökkentette a tagállamok mozgásterét, leginkább a külpolitikai feladatok terén, de a soros elnökség még így is komoly kihívás és presztízs-feladat maradt.

A belga elnökségi program két alapgondolatra épül. Elsőként a program elismeri, hogy az Európai Unió komoly kihívások előtt áll. E kihívások közül megnevezhetjük többek között a világgazdasági válság hatására összeurópai szinten növekvő munkanélküliséget és társadalmi egyenlőtlenséget. Tovább ront a helyzeten a közpénzügyek európai szintű megrendülése és Európa versenyképességének fokozatos romlása. A válság okozta kifejezetten gazdasági problémákon túl Európának szembe kell néznie a kedvezőtlen demográfiai tendenciákkal és a globális klímaváltozás hatásaival, valamint a nemzetközi környezet drasztikus átalakulásával.

Másodszorban a program megállapítja, hogy a válsághelyzetből csak átfogó, uniós szintű cselekvés vezethet ki.¹ Az Európai Unió az elmúlt években leginkább saját, belső reformjára koncentrált – lásd az Alkotmánytervezettel és a Lisszaboni Szerződéssel kapcsolatos vitákat – és a belga elnökség szerint ezt követően újra a cselekedetek útjára kell lépnie. Különösen azért, mert a Lisszaboni Szerződés által megteremtett új berendezkedés széleskörű és átfogó cselekvést tesz lehetővé számos területen.

Az Európai Uniót a belga elnökség szerint újra mozgásba kell hozni, és ennek elősegítéséhez a program több prioritást is kijelöl. Gazdasági téren kiemelt célként fogalmazzák meg az ún. zöld és tudás-alapú gazdasági berendezkedés kialakítását, továbbá a pénzügyi szektor felügyeletének és szabályozásának újragondolását is javasolják. A foglalkoztatás kapcsán a program két fontos kritériumot említ: egyrészt utal az ún. „zöld munkahelyekre” – azaz összekapcsolja a munkahelyteremtést és a környezetvédelmet –, illetve a munkaerőpiac „kifehéritését” is említi. A gazdasági prioritásokkal függ még össze Európa globális versenyképességének átfogó erősítése és a belső piac még létező hiányosságainak kiküszöbölése. A gazdaság terén – egyfajta végső konklúzióként – hangsúlyozzák, hogy az összes uniós politikának hozzá kell járulnia a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatás bővüléséhez, illetve a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősödéséhez.

A társadalmi prioritások terén az ún. „európai szociális modell” került a program középpontjába. E modellben központi szerepet kap a társadalmi kohézió gondolata, másik kulcspontja pedig a foglalkoztatáspolitikai. Az „európai szociális modell” széleskörű érvényesülése céljából a program szerint tovább kell folytatni a szegénység- és kirekesztéssel szembeni harcot, továbbá a diszkrimináció ellen is határozottan fel kell lépni. Lényeges, hogy az előbbieken megfogalmazott társadalmi prioritások a program felfogása szerint ugyanolyan fontosak, mint a gazdasági célkitűzések.

A környezeti prioritásokat a program önállóan kezeli, és ez önmagában is jelzi e terület kiemelt fontosságát. E körben az energia-hatékonyság kap kiemelkedő hangsúlyt, különös tekintettel a szén- és szénalapú energia-hordozók szerepének csökkentésére. Az uniós energia- és szállítási politikát a program szerint mindenképpen alá kell rendelni a „zöld gazdaság” gondolatának. A nemzetközi szinten történő egységes fellépés fontosságát is hangsúlyozzák, és külön kiemelik a koppenhágai konferencia folytatását, illetve a 10. biodiverzitással foglalkozó Nagoya-i konferenciát, mint az elnökségi periódus idejére eső fontos nemzetközi eseményeket.

„A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén” alapuló térség, azaz az uniós szintű belső igazgatás kapcsán a program egyértelmű prioritásként határozza meg az uniós szintű egységes menedékjogi eljárás és jogvédelem kidolgozását. Ezek mellett a szervezett bűnözés, az embercsempészet, a drogcsempészet és a terrorizmus elleni harcot is a lesürgetőbb kérdések közé sorolja.

A külügyek terén egyrészt az Európai Külügyi Szolgálat (*European External Action Service*) létrehozásának 2010-es befejezését emeli ki a program, illetve utal a bővítés folytatásának fontosságára. A bővítés kapcsán a program hangsúlyozza, hogy az elbírálásnak mindig az egyes tagjelöltek felkészültségén kell alapulnia. Horvátország kapcsán jelzik, hogy a csatlakozási tárgyalások a befejeződéshez közelednek, míg Törökország kapcsán igen diplomatikusan az „előrehaladás” kifejezést használják. Továbbá megemlítik, hogy Izlanddal már megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások, illetve a Tanácsnak döntenie kell a Bizottság javaslatáról, melyben a csatlakozási tárgyalások megkezdését javasolják Macedónia Volt Jugoszláv Tagköztársasággal. A bővítés mellett a program további prioritásként határozza meg a kapcsolatokat szorosabbra fűzését a nyugat-balkáni régióval, és jelzi, hogy a piacnyitás fenntartásával ellen kell állni a válság hatására a világgazdaságban felerősödő protekcionizmusnak.

Az előbbi öt prioritás alapján a program kilenc területre lebontva tárgyalja az elnökségi ciklus konkrét céljait.²

Ezek közül a legfontosabb az általános kérdésekkel foglalkozó rész, mert e pontok átfogják az Unió teljes

¹ E megítélást pontosan kifejezi a program egyik szimbolikus mondata is: „Let's put Europe back into action!”

² 1. Általános kérdések; 2. Gazdasági és pénzügyi ügyek; 3. Versenyképesség; 4. Foglalkoztatás, szociálpolitika, egészségügy és fogyasztóvédelem; 5. Szállítás, telekommunikáció és energia; 6. Környezet; 7. Oktatás, képzés, ifjúság, kultúra és audiovizuális politika; 8. Mezőgazdaság és halászat; 9. Igazság- és belügyi együttműködés; 10. Külkapcsolatok.

működését, annak valamennyi politikájára közvetlen vagy áttételes hatást gyakorolnak. Itt kilenc konkrét általános célkitűzést találhatunk.

Ezek közül az első – ez jelzi kiemelt fontosságát is – a Lisszaboni Szerződés implementációjának folytatása. A szerződés teljes be- vagy talán inkább átvezetése az uniós intézmény- és politikarendszerbe nyilvánvalóan átfogó és komoly erőfeszítéseket igényel, és a belga elnökség kifejezetten elkötelezte magát e feladat minél sikeresebb megoldása mellett. További intézményi célként jelenik meg a korábban már említett Európai Külügyi Szolgálat létrehozása.

Jogalkotással összefüggő célként határozzák meg az európai népszavazási kezdeményezésre vonatkozó eljárásokat meghatározó jogszabály kidolgozásának folytatását. További jogalkotói feladat még a Bizottság végrehajtási jogköreinek ellenőrzésére vonatkozó rendelet elfogadása, és a program alapján a belga elnökség ebben a kérdésben is eltökéltnek mutatkozik. Az ún. szolidaritási-klauszula – mely lehetővé teszi, hogy a tagállamok közösen nyújtsanak segítséget egy terroristatámadást vagy katasztrófát elszenvedő tagállamnak – érvényesítésének részletes feltételeit tanácsi döntéssel kívánja a belga elnökség meghatározni. Amennyiben elkészül a Főképviselet és a Bizottság javaslata 2010 második felében, a lehető leggyorsabban el akarják azt fogadni.

Az általános programponatok önálló eleme az uniós szintű „gazdasági kormányzat” fejlesztése. Ennek érdekében a belga elnökség meg kívánja erősíteni a Stabilitási és Növekedési Paktumot, és el kívánja indítani az Európai foglalkoztatási és növekedési stratégia alkalmazását az összes érintett tanácsi formációban. E területtel

függ össze a gazdasági, területi és kohéziós politika jövőjéről 2007-ben elindított vita folytatása. Ennek kapcsán nagyobb hangsúlyt kívánnak helyezni a kohéziós politikára és a strukturális alapokra, mivel úgy vélik, hogy ezek hatékony eszköznek bizonyulhatnak a fenntartható növekedés megvalósításában. Ezt kiegészítendő, folytatni kívánják a spanyol elnökség kezdeményezését, mely megkísérelte a kohéziós kérdések kapcsán a tagállamok és az Unió mellett a helyi és regionális hatóságokat is bevonni a tárgyalásokba.

A költségvetés kapcsán újra kell gondolni a Parlament és a Tanács közötti megállapodást a költségvetési kérdésekről, mivel a többségi döntési mechanizmusok bevezetése e területet sem hagyja érintetlenül. Külügyi kérdésekben a legfontosabb pont a 2006. decemberi bővítési konszenzus alapján zajló tárgyalások folytatása.

Mint látható, a belga elnökségi program igen széles körben fogalmaz meg célokat és célkitűzéseket, és izgalmas kérdés, hogy vajon ezek közül mely területeken sikerül előrehaladást elérni. A legfontosabb minden bizonnyal a Lisszaboni Szerződés implementációjának a folytatása lenne – mivel a szerződési reform az uniós intézményrendszert mind vertikumában, mind horizontálisan számos ponton érinti – és ha már csak ebben, az egyébként nem látványos kérdésben sikerül eredményes munkát végezni, akkor a belga elnökséget semmiképpen sem tarthatjuk sikertelennek.

Fekete Balázs
tudományos segédmunkatárs